

Mláďa srnca lesného

Za zbierkový predmet mesiaca apríl 2022 vybralo Vlastivedné múzeum v Považskej Bystrici dermoplastický preparát mláďatka srnca lesného. Drobné srnča sa teší veľkej pozornosti hlavne detských návštevníkov v expozícii „Prechádzka našou prírodou“, ktorá je nainštalovaná v chodbových priestoroch múzea na 3. poschodí v budove SPŠ na Ulici slovenských partizánov. Keďže jaré obdobie so sebou prináša množstvo mláďat rôzneho druhu, radi by sme i týmto spôsobom upozornili verejnosť na potrebu ohľaduplného správania sa v prírode.

Spôsoby rozmnožovania a starostlivosti, ktorú zvieratá venujú svojim mláďatám, patrí medzi najzaujímavejšie kapitoly života v prírode. S jarou a blížiacim sa letom je celý les v pohybe. Na svet prichádzajú mláďatá, ktoré u zvierat, rovnako ako u človeka, patria k tomu najcennejšiemu, o čo sa stará nielen sama matka, ale v mnohých prípadoch aj celá zvieracia rodina. Preto si v tomto jarnom období viac ako inokedy uvedomujeme potrebu chrániť v prírode všetko živé i neživé.

Srny pohlavne dospievajú vo veku 16 mesiacov. Samce sú polygamné a v polovici júla začínajú bojovať o priazeň samíc. Do novembra sa zárodok prakticky nevyvíja, prebieha tzv. latentné tehotenstvo. V novembri sa iné, neoplozené srny pária s mladými srncami, ktorí neboli pripustení k ruji v obvyklom čase staršími a silnejšími samcami. Zárodok sa potom vyvíja normálne. Od konca apríla až do júna rodí srna obvykle jedno, niekedy i dve hnedé, bielo škvrnité mláďatá. Tie trávajú prvé dni svojho života poležiačky nehybne skryté v hustej vegetácii a vstanú len vtedy, keď sa k nim priblíži matka, ktorá ich prichádza niekoľkokrát denne nakrmiť. Tento jav sa nazýva akinéza a je to účinná ochrana slabých mláďat pred predátormi, keďže v tomto období nevytvárajú žiadny pach a ich ochranné sfarbenie ich robí takmer neviditeľným. No môže to byť zároveň aj ich záhubou, pretože v tomto období je mnoho srnčiat zahubených kosačkami alebo inými mechanizmami.

Nepoučení ľudia ročne vezmú z lesa mnoho srnčiat, pretože ich považujú za opustené. Na mláďatá možno natrafiť aj neďaleko ľudských obydlií, turistických trás a chodníkov, na lúkach, pasienkoch či okrajoch lesov, ktoré ľudia bežne navštevujú. Preto dochádza tak často k nechcenej „záchrane“ mláďat. Treba si však uvedomiť, že osamotené mláďatá naozaj nie sú opustené. Matka sa spravidla zdržiava v ich blízkosti. Zver má pred ľuďmi prirodzený rešpekt, a preto neočakávajú, že sa matka objaví, ak sa zdržujete pri jej mláďatách. Obavy o ich osud sú obyčajne neopodstatnené, nepotrebujú ľudskú pomoc. Mláďatá po kontakte s človekom strácajú svoj prirodzený pach a matka ich následne už nemusí prijať. Keď nájdete v prírode mláďa, nechytajte ho a neberte domov. Radšej sa v tichosti rýchlo vzdialte. Nežiaduca záchrana „opusteného“ mláďaťa je vlastne jeho krádež matke. Ak sa im v zajatí nedostane rýchlej odbornej starostlivosti, srnčatá obvykle uhynú, pretože im kravské mlieko spôsobí vážne tráviace problémy. Vhodnejšou potravou je pre ne kozie mlieko. Zatiaľ, čo srny odchované v zajatí skrotnú, srnce sa po dosiahnutí dospelosti stávajú agresívnymi a môžu vážne zraniť i človeka. Krásny a dôstojný život však môžu stráviť divé zvieratá jedine vo voľnej prírode.